

ного досвіду. Такі масштабні зображення привертають увагу за лічені секунди, що сприяє як культурному розвитку, так і туризму.

Abstract. The study presents an analysis of murals as a modern form of art aimed at ensuring communication between the artist and society. The history of the appearance of murals in Vinnytsia, their content and significance for the cultural life of the city is analyzed.

Keywords: mural, street art, modern art, urban space.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бітаєва Г. Мистецтво муралу як динамічне художнє явище сучасного українського соціуму. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2022. № 18(1). С. 79–86. DOI: 10.31500/1992–5514.18(1).2022.260428.
2. Гаврилюк Б. Український мурал-арт у контексті світового мистецтва. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2018. Вип. 37. С. 241–254.
3. У Вінниці оголосили міжнародний конкурс на кращий проект мурал-арту «VIN-ART-CITY». *20 хвилин. Вінниця*. 19 червня 2015. URL: <https://vn.20minut.ua/Kult-podii/u-vinnitsi-ogolosili-mizhnarodniy-konkurs-na-kra-schiy-proekt-mural-art-10451085.html>
4. Інтерактивна карта вінницьких муралів, створених у 2015–2016 роках. *Vinbazar*. 26 вересня 2016 р. URL: <https://vinbazar.com/news/nshe/nteraktivna-karta-vinnitskikh-murali>
5. Фото дня. Мурал «Південний Буг» замальовали мостом дружби з Туреччиною. *20 хвилин. Вінниця*. 17 липня 1920. URL: <https://vn.20minut.ua/Podii/foto-dnya-mural-pivdenniy-bug-zamalyovali-mostom-druzhbi-z-turechchino-11096928.html>
6. У Вінниці завершили малювати мурал «Спрямованість» (Фото). 15 серпня 2017. *Vinbazar*. URL: <https://vinbazar.com/news/rizne/u-vinnitsi-zavershili-malyuvati-mural-spryamovanist-foto>
7. У Вінниці почали малювати перший цьогорічний мурал «Родинні цінності». *Vezha.ua*. 12 серпня 2019. URL: <https://vezha.ua/u-vinnytsi-pochaly-malyuvaty-pershij-tsogorichnij-mural-rodynni-tsinnosti-foto/>
8. Творчий «пантеон». Кого намалювали на новому муралі біля МакДональдсу. *20 хвилин. Вінниця*. 19 серпня 2018. URL: <https://vn.20minut.ua/Podii/tvorchiy-panteon-kogo-namalyovali-na-novomu-murali-bilya-makdonaldsu-10715039.html>
9. Садиба Стаховського і загублений артефакт: у Вінниці почали малювати третій мурал до Дня міста. *Vezha.ua*. 31 серпня 2018. URL: <https://vezha.ua/sadyba-stahovskogo-i-zagubleniy-artefakt-u-vinnytsi-pochaly-malyuvaty-tretij-mural-do-dnya-mista-foto/>
10. Українським бійцям присвятили новий мурал у Вінниці. 26 травня 2023. *Vinbazar*. URL: <https://vinbazar.com/news/kultura-i-sport/ukrainskim-biytsiyam-prisvyatili-noviy-mural-u-vinnitsii-foto>
11. Кінг Конг серед соняшникового поля: у Вінниці створюють мурал на честь полеглого оборонця. *RadioEra*. 7 вересня 2023. URL: <https://radioera.com.ua/king-kong-sered-soniashnikovogo-polia-y-vinnici-stvoruut-mural-na-chest-poleglogo-oboroncia/>
12. У Вінниці створили мурал із рятувальниками, які ліквідували наслідки ракетного обстрілу. *Суспільне. Новини*. 16 листопада 2022. URL: <https://suspilne.media/318198-u-vinnici-stvorili-mural-iz-ratuvalnikami-aki-likvidovali-naslidki-raketno-obstrilu/>

УДК 327

ІДЕЯ «ЛЮБЛІНСЬКОГО ТРИКУТНИКА» У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ

О. В. Хаєцька, М. І. Прихненко

Анотація. Робота присвячена розгляду Люблінського трикутника. В цьому контексті проаналізовано місце Альянсу у зовнішній політиці України. Досліджено, що Люблінський трикутник як регіональна ініціатива має потенціал допомоги Україні в кількох ключових аспектах: політична підтримка, безпековий вимір, економічна співпраця, енергетична безпека та підтримка реформ. У процесі дослідження було використано такі методи та підходи: проблемно-історичний підхід, методи індукції та дедукції. Авторкою було зроблено висновок про те, що ініціатива символізує багатовимірну співпрацю між Польщею, Україною та Литвою.

Ключові слова: Люблінський трикутник, ЄС, НАТО, Україна.

Геополітичне положення Польщі, Литви та України зумовлює розвиток партнерських відносин у межах субрегіональних інтеграційних ініціатив у Центральній Європі як доповнення до ЄС та НАТО. Історично і сьогодні Україна посідає важливе місце в політиці Польщі та Литви, а концепція Речі Посполитої трьох народів не втратила своєї актуальності й зараз. Постає питання: чим став Люблінський трикутник? Розбудовою постійних і партнерських відносин між народами чи виявився малоефективною платформою обіцянок? Відповідно, метою написання статті є дослідити ідею люблінського трикутника та його місце у зовнішній політиці України.

Люблінський трикутник – це альянс для регіональної співпраці трьох держав. Започаткований у липні 2020 р. міністрами закордонних справ Польщі, Литви і України під час зустрічі в Любліні, він має потенціал розвитку і може стати суттєвим чинником, який впливає на міжнародні відносини в Центральній Європі [1].

Ключові аспекти Люблінського трикутника включають:

- 1) підтримку демократії (країни учасниці зобов'язалися підтримувати демократію, права людини і правовий порядок у регіоні);
- 2) регіональну стабільність (ця ініціатива спрямована на зміцнення стабільності в регіоні та підтримку реформ, направлених на підвищення економічного і політичного розвитку);
- 3) економічну співпрацю (люблінський трикутник сприяв розвитку економічних зв'язків між країнами-учасницями та спільними проектами у сферах торгівлі, енергетики та інфраструктури);
- 4) співробітництво в Європейських структурах (країни Люблінського трикутника прагнули спільно виступати в межах Європейського Союзу та інших міжнародних організацій з метою захисту своїх інтересів).

Низка дослідників стверджують, що Люблінська підгрупа – це, по суті, повернення до колишніх концепцій Пільсудського і Гедройця, заповнення геополітичної пустки на так званому «Балтійсько-Чорноморському мосту» і «є спробою звернення до візії Гедройця і Мєрошевського, смуги УЛБ (України, Литви, Білорусі), яка має стати проєкцією європейських ідей на територію колишнього СРСР» [2].

З іншого боку, існують думки, що Люблінський трикутник може стати «зародком Міжмор'я». Створення Люблінського трикутника вважається першим практичним кроком держав у втілення в реальність політичної концепції Інтермаріум, тобто Балто-Чорноморського союзу (Міжмор'я), який має підтримку як у Польщі (зокрема він активно пропрацьовується на експертному рівні), так і у країнах Балтії [3].

На просторах інтернету Люблінський трикутник ставав об'єктом жартів або критики в політичних обговореннях або в мас-медіа. Причиною таких «глузувань» є набір різних чинників, як-от політична риторика, суперечки між країнами або відсутність конкретних досягнень у межах ініціативи. Підкріплювались ці думки тим, що незважаючи на те, що ініціатива створювалась у сьогоdnішніх реаліях, все ж таки вона базувалась на зверненні до історичних традицій. До прикладу, після 1991 р. відносини України з Литвою та Польщею змінювались, здебільшого залежали від урядових змін у Києві та характеру його зовнішньої політики. І Литва, і Польща мають спільні цілі щодо підтримки європейського шляху розвитку України (зокрема під час Помаранчевої революції та Євромайдану); однак польсько-литовські двосторонні відносини іноді були напруженими. Польща і Литва конфліктували через польську меншину та використання її мови. У недалекому минулому польсько-українські зв'язки також зазнали невдач у 2015 і 2019 роках, зруйновані переважно конкуруючими інтерпретаціями історичної пам'яті, незважаючи на те, що обидві країни продовжують співпрацю в економічній, оборонній та стратегічній сферах, що становлять взаємний інтерес.

Однак під час збройної агресії Росії проти України на початку 2014 року та після початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України у 2022 році Вільнюс і Варшава доклали чимало зусиль, щоб запевнити Київ у своїй підтримці. Довгий час Литва була єдиною країною, яка офіційно надавала Україні летальне наступальне озброєння, а Польща була одним із головних донорів військової допомоги Україні [4].

Важливо розуміти, що діалог та співпраця між країнами важливі для розв'язання глобальних проблем та покращення міжнародних відносин. Незважаючи на можливі насмішки чи критику, ініціативи, як-от Люблінський трикутник, можуть відігравати важливу роль у зміцненні співпраці між країнами та сприяти стабільності й розвитку в регіоні.

Якуб Ольховський у праці «Люблінський трикутник – перспективи співробітництва» спростовував ці застереження: *«Невипадково текст тристоронньої декларації про створення Люблінського трикутника починається словами: “Міністри закордонних справ Республіки Польща, Литовської Республіки і України визнають багатовікові історичні і культурні зв'язки між їхніми народами”. ... Важливо, що держави – підписантки Люблінської декларації мають нині загалом наближені позиції щодо ключових викликів і міжнародних проблем у нашому регіоні»* [1].

Додатково Назар Приходько, політолог-міжнародник та військовий експерт у своїй статті «Українці на варті країн Міжмор'я: від теорії до практики» стверджував: «Усі насмішки щодо “Люблінського Трикутника” як майбутньої основи Союзу – у минулому, всі насмішки про Квадригу (Україна, Польща, Литва, Латвія) – у минулому. А головне – у минулому насмішки про Європейський Пасок Безпеки (Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Чехія, Словаччина, Україна, Молдова, Румунія, Болгарія), бо саме ці країни й стануть в майбутньому країнами-членами Балтійсько-Чорноморського оборонного Союзу». В цьому контексті варто виділити, що дійсно саме в цих країн є кордон з Росією, і саме цей регіон є державами, які захищають Європу, тому ефективність залежить насамперед від максимальної згуртованості та ефективної взаємодії. Адже дослідник писав: «...у нас усіх достатньо потенціалу аби діяти самотужки та передусім у власних інтересах» [5].

Ідея «Люблінського трикутника» в зовнішній політиці України виникла на початку 2010-х років і відображає специфіку в її стосунках з Росією та Європейським Союзом – у тому сенсі, що оголошення про створення Польщею, Литвою та Україною «Люблінського трикутника», який засуджує російську агресію в Україні і підтримує європейський вибір Києва, відбулося на тлі посилення геополітичної конкуренції між великими світовими державами в Центральній і Східній Європі. Трикутник, який прагне сприяти політичним, економічним, інфраструктурним, безпековим, оборонним і культурним зв'язкам, посиляється на історичні зв'язки між його членами. Він також висуває порядок денний більшої взаємодії України з ЄС і НАТО з одночасним віддаленням від Росії.

Люблінський трикутник слугує платформою, в межах якої Україна прагне ще більше зблизитися із Заходом. Приєднавшись до цієї угоди, Польща і Литва погодилися взяти на себе зобов'язання підтримувати проєвропейські прагнення Києва, що в разі успіху стане найкращим аргументом для створення подібних регіональних угод, а також великим успіхом для Польщі як лідера східної політики ЄС.

Однак вирували думки щодо малоімовірності такого сценарію, зважаючи на конфлікт, який тоді тривав. НАТО з обережністю ставиться до надання Україні гарантій безпеки. Проте Польща і Литва як члени НАТО та ЄС надали підтримку Україні в цьому питанні [6].

Основні аспекти цієї ідеї на початку створення для України включали:

- 1) діалог з Росією (Україна намагається підтримувати конструктивний діалог з Росією для вирішення конфлікту на Сході України (Кримська криза та конфлікт у Донбасі) та інших спірних питань. Це передбачає пошук дипломатичних рішень та врегулювання конфлікту);
- 2) євроатлантичні амбіції (Україна прагне зміцнити свої відносини з Європейським Союзом і наближитися до членства в Європейському Союзі та НАТО. Ця співпраця включає реформи в Україні, що спрямовані на наближення до європейських стандартів і цінностей);
- 3) балансування інтересів (Україна намагається зберегти свою суверенність та незалежність, балансуючи між Росією і Європейським Союзом, і використовує своє геополітичне розташування, щоб забезпечити максимальну вигоду для своїх інтересів).

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України Люблінський трикутник показав своє конкретне ставлення до цього. 11 січня 2023 року у Львові відбулася зустріч Президентів України, Литви та Польщі. У спільній заяві сторони заявили, що продовжуватимуть тристоронні консультації для зміцнення безпеки Києва, а також вітатимуть прогрес на шляху євроатлантичної інтеграції України і зокрема співпраці з НАТО [7]. Після саміту Президент Польщі Анджей Дуда оголосив, що його країна надішле Україні танки Leopard-2 німецького виробництва. Литва заявила, що найближчим часом надасть Україні зенітний комплекс L70 і боєприпаси [8].

Тут головним моментом, який зробив саміт Люблінського трикутника важливим, стала заява Польщі про те, що вона передасть Україні танки «Leopard-2», які Берлін не погоджувався надсилати Києву. Те, що Варшава оголосила про це рішення після саміту, свідчить про важливість, яку вона надає Люблінському трикутнику. Отже, видно, що цей майданчик останнім часом з'явився на порядку денному у військовому контексті.

З іншого боку, реакція Москви на рішення, прийняті на саміті Люблінського трикутника, були досить жорсткими. Дмитро Медведєв, колишній Президент Росії, а нині заступник голови

Ради Безпеки, описав саміт як зустріч «страдаючих от фантомных болей», і припустив, що сторони молилися на танки [9]. Як можна зрозуміти зі слів Медведєва, Росія зовсім не задоволена ініціативами Люблінського трикутника.

У підсумку варто відповісти на поставлене раніше питання, Люблінський трикутник став платформою розбудови відносин – від регулярних зустрічей на самітах і до допомоги Україні у боротьбі проти Російської Федерації.

Стосовно зовнішньої політики України, у межах Люблінського трикутника Україна здійснювала консультації та обмін досвідом з іншими країнами, які вже пройшли демократичні реформи після розпаду Радянського Союзу. Це допомогло Україні у вдосконаленні свого політичного та правового середовища. Країни трикутника підтримували участь України у процесі євроатлантичної інтеграції, зокрема в бажанні України приєднатися до Європейського Союзу та НАТО. Це підкреслювало важливість євроатлантичного вибору для України. У безпековому вимірі Україна вперше вступила до Люблінського трикутника в якості країни, яка зіткнулась із територіальною агресією Росії та втратила частину свого території. У цьому контексті після того, як Росія розпочала війну проти України, Польща та Литва надали військову та гуманітарну допомогу.

Насамкінець зазначимо, що Люблінський трикутник символізує багатовимірну співпрацю між Польщею, Україною та Литвою. Варшава і Вільнюс, зокрема, виступають за прискорення інтеграції Києва із Заходом. До того ж фінансова та військова допомога Польщі й Литви Україні відіграє вирішальну роль у боротьбі України з Росією [10].

Abstract. The paper is devoted to the Lublin Triangle. In this context, the place of the alliance in Ukraine's foreign policy is analyzed. It is proved that the Lublin Triangle, as a regional initiative, has the potential to help Ukraine in several key aspects: political support, security dimension, economic cooperation, energy security and support for reforms. The following methods and approaches were used in the study: problem-historical approach, methods of induction and deduction. The author concludes that the initiative symbolizes multidimensional cooperation between Poland, Ukraine and Lithuania.

Keywords: Lublin Triangle, EU, NATO, Ukraine.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Спадщина Пілсудського та Петлюри. Минуле, сьогодення та майбутнє партнерства Польщі та України: монографія / В. Балюк, М. Дорошко, В. Парух та ін.; наук. ред. В. Балюк, Ю. Макар, М. Дорошко. Київ: Ніка-Центр; Люблін: Видавництво УМКС, 2021. 424 с.
2. Nowakowski J. M. Trójmorze czy Międzymorze. Warszawa 2020. S. 8.
3. Октисюк А. Люблінський трикутник може стати буферною зоною між Росією та ЄС. *Главред*. 2020. URL: <https://glavred.net/opinions/lyublinskiy-trikutnik-mozhe-stati-bufernoyu-zonoyu-mizh-rosiyeyu-ta-yes-10191164.html>
4. Bornio J. Lithuania, Poland and Ukraine Inaugurate 'Lublin Triangle'. *Eurasia Daily Monitor Volume*. URL: <https://jamestown.org/program/lithuania-poland-and-ukraine-inaugurate-lublin-triangle/>
5. Приходько Н. Українці на варті країн Міжмор'я: від теорії до практики. *Останній бастион*. 2023. URL: https://bastion.tv/ukrayinci-na-varti-krayin-mizhmorya-vid-teoriyi-do-praktiki_n57240
6. Kapoor N. Another step away from Moscow: Ukraine and the Lublin Triangle. *Observer research foundation*. 2020. URL: <https://www.orfonline.org/expert-speak/another-step-away-from-moscow-ukraine-and-the-lublin-triangle/>
7. Poland, Lithuania Support Ukraine's Membership in NATO – Lublin Triangle Summit. *Ukrinform*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.net/rubric-politics/3650644-poland-lithuania-support-ukraines-membership-in-nato-lublin-triangle-summit.html>
8. Lithuania and Poland to Continue Providing Military Aid for Ukraine. *Army Technology*. URL: <https://www.army-technology.com/news/lithuania-poland-military-aid-ukraine/>
9. Vladimir Putin's Man Commented on Polish Tanks for Ukraine. He Called Us Poor, Poland Posts English. URL: <https://poland.postsen.com/local/194289/Vladimir-Putin%E2%80%99s-man-commented-on-Polish-tanks-for-Ukraine-He-called-us-poor.html>
10. Cemal E. Ö. The Role of the Lublin Triangle in the Russia-Ukraine War. *Ankara center for crisis and policy studies*. 2023. URL: <https://www.ankasam.org/the-role-of-the-lublin-triangle-in-the-russia-ukraine-war/?lang=en>